

М.Х. РУДНІВЦЬКІЙ

ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРИ

ЕСТЕТИКА БЕНЕДЕТТА КРОЧЕ.

Реальне життя із усіма своїми потребами і всі діями мислі, що розвиваються під впливом цих потреб відрамають своїми ідеями та догадками повсюди в царстві мистецтва. Мистецтво — під однією або кількома збутованими формами домагань загальної користі та цінності або більш збагачених на практичному житті, історію та розвивається усунувши найбільше поширеним поглядом добра, моралі, а навіть краси. Треба цей факт інвертувати, фактисати що й життя його не виступає відмінною властивістю. — даже нічого із нас не заперечує існуючим мистецтвом краса, цінності відмінності творчі, цінності величчя і гоніти.

Як важко означає мислі між мистецтвом і світом практичних потреб, між красою і цінністю, найкращим доказом на це може бути естетика Бенедетта Кроче.

Перш ніж основною рисою мистецтва, каже Кроче, те, що воно є мистецтвом; таким робом весь світ природних мислі, які поклали нам також властиві мислі, відміжковані від мис-

твства де нема творчі — нема творчу. Твір мислі бути індивідуальним висловом вражень і почувань. Коли перемаємо літературний твор, стверджує, що на нього гадаться довга мислі образів, що висловлюють думки, порухи, радощі, сум, ясність, тощо. Усе те, чого не можна з нього перелати логічними термінами, узагальнити на думки. Почування та образи два основні елементи мистецтвального твору, нероздільна цілість, перемішані зі собою, змішані; поезія — не мислімо, чи мислімо як теоретично — має образом почувань і почуванням образів; Кроче називає її „конTEMPLАЦІЮ почування“, „ліричною (або чистою) інтуїцією“.

Термін „інтуїція“, що грає велику роль в естетиці Кроче, вочасі різний від поняття, якого каже Бергсон. Він має в нього не значення пізнання якоїсь очевидної правди (Декарт) ні не є своєрідним пізнавальним органом (Бергсон), а має значення безпосереднього сприйняття предметів думками без домішки понять (Кант, Шопенгауер). Усі інші раціональні елементи, що відносять до твору не є надсправжнім мистецтвом, а належать до інших ділянок творчості, крім, що не самі перемаємо їх в абстрактні поняття, тоді, як вони в творі артиста виступають тільки як індивідуальні „одиночки“ в формі образів і почувань.

Здається, що навіть повторене докази Кроче, мислі мистецтва не є ні філософією ні

історією ні природничими науками ні педагогією ні красномовством.

Мистецтво не історія, тому, що воно керується частими образами, а не як історія критичним протиставленням дійсності та недійсності; ч. зв. „дійсність“ змальовуваних фактів у мистецтві є тільки своєрідним законом складності або імовірності і не законом чистоті.

Мистецтво не належить до математично-природничих наук, які орудують абстрактними поняттями і не є „дисципліною“.

Мистецтво — чиста інтуїція, а тимчасовим вислів; таким робом воно відміжковане від світу природних мислі, які можуть у нас розбудувати почування краси, але не можуть ставити предметом естетичної оцінки; те, що ми знаходимо в природі як гарне є вже індивідуальним владом нашої уяви. Мистецтво не є теж грою, хоч би уяви, бо в грі переводимо від образу до образу для відпочинку або розваги на збаченні про інші звички; перелома в умі артиста є вибором, добром і перетворенням інших безладних вражень, у точно-оцінкою. Мистецтво треба відділяти від безпосередніх переживань у дійсності; артист сам не кричить ні не плаче в березі річки і плач, свідомо висловлює його, навіть коли не його власний біль; з другого боку, тоді як мислі реальних мислюваних має в житті, житті тощо фізичний

„міст” у зв'язку з якимось подією. Ці зворушення в творі прибирають немисловий, космічний характер себто можуть мати собою „визначені”.

Коли маємо на душі процес представлення мистецтва, тоді його не можна відокремити від інших форм діяльності, так само як у людини не можна відокремити волю від рефлексії, думи від тіла, зворотна воля ідей. Мистецький твор — вище прояви індивідуальності, в якій усі елементи тварин та воли впадають в напрямі одного архаїзму; а проте коли хочемо врозділити його вплив не можна знісувати його із іншими формами практичної діяльності, що мають на меті приємність, користь або поширення знань то знання. Навіть аномальний здоровий розум гедьється, що можна бути слабосильною людиною і написати прегарну героїчну поему, мати морально сумнівний характер і бути великим артистом.

Коли стверджуємо основку різниці між твором мистецтва і різницею проявами практичної діяльності та впливами природи, звертає питання: якого роду природні чи інші елементи мають складатися на слова, ноти та колір, щоб стали „мистецькими”. Таке питання Чеховичеве із питанням в економії: які фізичні предмети мають предмети, щоб стали естетичними. Відповідь проста: таких предметів взагалі не існує; не можна; предмети

стать естетичні завдяки від потреб і обставин. У природі може предметів гарних самих від себе; у мистецтві все може стати предметом краси, а краса нероздільно зв'язана з індивідуальною формою вихову і доступна нам тільки як вихована потреба.

Різні естетика пробували шукати „двісту краси” або „мистецьких предметів” при допомозі різних кваліфікацій; так повстали теорії про ритм та інші роди література, про елементи трагічної, комічної, драматичної, ліричної, романтичної і подібні теорії відносять до таких родів творчості. Ці поділи не мають ніякого зв'язку зовні практичної потреби сортувати різні мистецтва, як це роблять каталоги або бібліографи; вони можуть уявляти орієнтацію в історії література так само як граматичний поділ на частини мови вказує на певний жанр мови, але вони не є ніякими критеріями оцінки. Ніхто естетика не в самі теоретично існують, всі терміни і зміст від інших себто всі мають стати складовою частиною ліричної поезії або драми і згідно з ними законами композиції треба писати твор такого або іншого роду. Все це, що можна звести до „техніки” себто до предмету вивчення не має ніякого стислого з проблемами мистецтва.

(Підписана була)

Ширіть наш часопис!

ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРИ.

ЕСТЕТИКА
БЕНЕДЕТТА КРОЧЕ.

(Словаччина)

Проблеми мистецтва імають для артиста, що вернувся із своєї творчої, інакші для тих, що цей творчий світогляд — для естетів. Естетика в думці Кроче окремою автономною ділянкою дослідів, дарма, що її методологічні питання пов'язані з логікою та історією. Питання про об'єктивність естетичних судів готується із певними обставинами історичними; історія, як і мистецтво, не шукає законів і не творить поетик, чи доказує, а аналізує, творить образи; оцінки історичному мовцю або мистецький творець не відрізняє як відтворити їх, ще раз змалювати, покласти, як ми їх бачимо.

Дарма, що нема об'єктивних критеріїв краси, критерії смислу не менше абсолютні та не більш умовні як основи логічного або морального суду, що мають на підставі загальні поетик; одначе тих критеріїв не можна шукати в релігійних категоріях, тільки в формах людської умови. Твори, так само як історичні події, втрачають свою силу цілком або частинно, коли втрачають їх не соціальне або перестав розуміти. Саме тоді виникає потреба освітлення добу та передавання в своїй новій обстановці; та ця методика досвідів ніколи не повинна забувати про те, що мистецтво є висловом об'єктивним.

Кроче називає естетику „мислюю про вислів і загальною лінгвістикою“. Термін „виречення“ (вислів) не має такого безпосереднього зв'язку на „слово“ як у нашій мові, хоча кожен від про мислюю або архітектуру мови й мислюю було би найти історичний, спільний і для людства.

Кроче походить на бачити мистецтво, малювання, різьбу та архітектуру, тому неважко уявити собі, як він приєднав би до них термін лінгвістика. Нас у думці викладає тільки література і в цьому напрямку сумніви не мають.

Естетика має ті самі проблеми, що загально лінгвістика, а ця адекватна із проблемами філософії. І тут як в історії літератури треба розв'язати подібні питання всім, що не має безпосереднього зв'язку з питаннями теоретичності, а є пов'язаним. Загально лінгвістика стоїть у відношенні до філософських студій приблизно так само, як історія літератури до літературної критики. Вона починає свою працю там, де темні починають; від моменту, коли факти приносять зі собою сумніви та проблеми. Факти без сумнівів і проблем не мають розсудливий спосіб.

Всі філософські дискусії, коли зв'язуються понад рішуче ствердженням голки фактів, а яких не можна зробити ніякого висновку і коли стоїть спробою смислом доводити до проблеми „краси“; жодна мова, яка розвивається неважко, не знає ні габітного критерію ні суцільного аргументу як той, чим переважає над мистецький творець, аргументацією коментаря. Між іншим Бенедеттом те, що „краса“.

Естетика як філософія мови не має нічого спільного із проблемами грамматики. Проблеми ставлять в думці всі готові і з проблемами мови, тому, що між „мовою“ як засобом вислову думки і умови з одного боку і з другого: ставлять — не можна провести в творчі ніякої межі. Там, де нема тієї відокремленості, нема й твору, тільки завжди черга речей, якої зміст може мати всім змістом крім мистецького.

Остаточний критерій філософії та естетики — критерій „краси“: чому даний вислів гарний?

Мистецтво, доказує Кроче, не є ні трохи відокремлене від інших ділянок теоретичної або практичної теоретичності, а є окремою самодостатньою царствою. Воно — одна із двох частин форми пізнання світу: — філософія є пізнанням при допомозі поетик і тому спирається на все загально, мистецтво на пізнання при допомозі інтуїції і тому спирається на все індивідуальне.

Проблеми індивідуальних висловів — твори мистецтва з усієї своєї сили не дають спроби доказати, якої „зміст“ чи „форму“ повинні мати творці, щоб був гарний (красивий), які від якої часті залежать його вартість. Мистецтво не має доступу в розумінні довершеності, що відноситься до якогось ідеалу — воно не має понад собою мети, до якої прямує. Воно не має засобів аналітичних до метод наукового дослідів або технічних надобудів, які розвиваються, удосконалюють. Твори мистецтва стоїть а не менше досконалим, ніж сучасні і неослабні, мистецтвами.

Неважко додумати переказ від освітленого

Крім де його абсолютистичної теорії про мистецтво як вияв чистого духа. У кожному з нас живуть старі пересуды про серйозну добуту іа доверлившього розвитку мистецтва загальні закони: що такє вартість і краса. Естетика побудована на емпіричних даних не єдина. Те, що в природничих науках є справді „зауковини“ — належить до філософії. Естетика як філософія вислову творить загальні поняття, розмірковує їх і доходить до форм чистого необмеженого пізнання самою силою людського духа, що має змогу творити ідеї.

Естетика Крочеого незрозуміла без філософії Гегеля. Крім дістав у спадщині від свого вчителя любов до конкретних явищ життя елементах, нескоторних, але він бачить їх крізь призму наскрізь абстрактних ідей. Поруч власквів обсервації явища майже апріорні тая, які Крімє повиннає нам передумувати до вродоби.

Крімє не бачить суперечности між абсолютністю і умовністю естетичних осудів; ці осуди, як усі, що формуються явища людської історії, одночасно абсолютні та умовні. Абсолютні наскільки висловлюють якусь загальну ідею, умовні наскільки предмет оцінки залежний від умовів даного історичного моменту.

Однаково помилуються ті, що єдину вартість признають чисте історичним осудам і ті, що зводять їх до чисто естетичних. Твір мистецтва має в собі одночасно елементи наскрізь індивідуальної творчости і не може бути незалежний від умовів в яких родиться. У цьому півки: Косме адана Гегелю в Мислєтє-